

“AMB LA NOVA LLEI DE FINANÇAMENT, ELS CONSELLS SEGUIRAN ESSENT TRACTATS COM A ADMINISTRACIÓ PERIFÈRICA I SEGUIRAN DEPENDENT DE LA VOLUNTAT DEL GOVERN DE TRASPASSAR ELS DINERS”

Aquest proper dimarts, el PSM Més per Menorca **defensarà la necessitat d'un vertader canvi de model, i no una revisió, del sistema de finançament dels consells insulars.** Avui, tal i com ja reconeix el nou Estatut d'Autonomia, els consells insulars són considerats administració autònoma i vertaders governs de cada illa. La llei 2/2002, de finançament dels consells, va suposar en el seu moment una fita important. Però si no es reinventa i s'actualitza, esdevindrà un obstacle perquè els consells esdevinguin els autèntics motors polítics i de benestar de cada una de les illes.

Tot i que les lleis de finançament són complicades d'entendre per part dels ciutadans no especialitzats, tenen una importància cabdal en els serveis finals i la qualitat que rebran els menorquins i menorquines a través de l'exercici de les competències del Consell Insular, tals com: dependència, benestar social, cultura, joventut, transport terrestre, turisme, etc.

El 2007 s'havia de plantejar la revisió de les fórmules de la Llei de finançament de consells del 2002 (Llei 2/2002 de 3 d'abril). És cert que no es va trobar res preparat per part del govern sortint del PP, però també és cert que durant els 4 anys del nou govern de progrés no es va aconseguir fer aquesta revisió de la Llei de consells. Per tant, benvinguda sigui la revisió, benvinguda sigui la possibilitat de reflexionar sobre el model de finançament dels consells insulars.

Som conscients, a més, que s'ha d'acabar amb el sistema de bestretes i aportacions addicionals que es van instaurar per finançar les grans competències assumides pels consells el 2007. Aquestes aportacions intentaven pal·liar el retard que duia la revisió del sistema de finançament en vigència el 2007.

Dit açò, sota el nostre parer, el projecte de Llei que ha presentat l'actual Govern del PP neix desfasat ja que no es correspon amb el que preveu l'Estatut del 2007 per als consells insulars. **És com si la nova llei s'hagués fet agafant l'Estatut de 1983 i no del 2007.** És com si, enlloc de tenir per objecte regular el sistema de finançament definitiu dels consells insulars, d'acord amb el que preveuen l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears i la Llei 8/2000, de 27 d'octubre, de consells insulars, ho fes respecte a l'Estatut de 1983.

És necessari **un nou model de finançament que, a més de millorar-lo** (cosa que no s'aconsegueix amb aquest projecte, tal i com s'exposa a l'apartat *De les xifres*), **canviï la forma de finançar les hisendes dels consells insulars** i els serveis que tant Govern com consells presten a cada illa.

DELS PRINCIPIS QUE HAURIEN D'INSPIRAR EL NOU MODEL

A continuació enumerarem alguns dels principis que els menorquinistes entenem que haurien d'haver primat en la nova llei de finançament, i assenyalarem què és el que, sota el nostre parer, fa la nova Llei de finançament.

1.- AUTONOMIA POLÍTICA, SUFICIÈNCIA FINANCERA I CORESPONSABILITAT FISCAL vs DEPENDÈNCIA

No hi ha autonomia política sense autonomia financera, i aquesta no és possible sense coresponsabilitat fiscal. Actualment, amb el sistema vigent, el Consell només té capacitat de prendre decisions sobre el que gasta, però molt poca sobre el que ingressa. De fet, la major part dels ingressos actuals dels consells insulars depenen de transferències d'altres administracions, principalment el Govern balear i el Govern central. Actualment els recursos del Consell de Menorca provenen en un 82% de les aportacions d'altres administracions, un 13% de tributs (a través de la participació en els impostos de l'Estat) i un 5% d'ingressos financers.

"Amb la nova Llei de finançament, els Consells segueixen essent tractats com a administració perifèrica i segueixen dependent de la voluntat del Govern de traspasar els diners" Nel Martí

El nou projecte de Llei aplica una coresponsabilitat que ni és suficient ni és la prevista en l'Estatut. L'Estatut d'Autonomia modificat el 2007 parla, en l'article 137, de

coresponsabilitat fiscal: **"Les hisendes dels consells insulars es regeixen pels principis d'autonomia financera, suficiència de recursos, equitat i responsabilitat fiscal"**.

La coresponsabilitat fiscal significaria que almenys una part dels ingressos provinguessin d'alguna figura tributària existent, no nova. Aquesta part ara correspon al Govern central o al Govern autonòmic, i hi tenen capacitat de gestió i normativa.

La coresponsabilitat és clau per acabar amb la forta dependència que té la màxima institució insular de les aportacions estatal i autonòmica.

En canvi, el nou projecte de Llei interpreta com a coresponsabilitat la participació del Consell en "els ingressos no finalistes dels capítols 1,2 i 4", però sota la tutela del GIB.

Aquesta seria la minsa coresponsabilitat que reconeix el sistema en el cas que els consells poguessin recaptar els diners i disposar-ne. Però és que tampoc no és així, ja que que els consells, en cas que hi hagi més ingressos dels previstos, podrà participar-hi una vegada el Govern ho decideixi i sempre a través de la llei de pressuposts de la CAIB i "d'acord amb els objectius anuals d'estabilitat pressupostària", diu el projecte de Llei.

Aquesta opció no només no contribueix a la responsabilitat dels consells tant en les

despeses com en els ingressos, sinó que els considera **“administració perifèrica” de la CAIB** (com va dir un diputat autonòmic del PP), amb efectes tals com que els consells rebien la seva aportació quan cregui el Govern (tot i que la Llei marqui una altra cosa), fins i tot més tard que les pròpies empreses públiques de la CAIB. L'Estatut diu que els consells són Comunitat Autònoma i, per tant, si ho són, han de participar-ne financerament al mateix nivell que el Govern de les Illes Balears, a través de la Llei de pressupostos de la CAIB, i no a través de subvencions. **Sota el nostre parer, per tant, en tant que la nova Llei no aplica el principi de coresponsabilitat fiscal, es pot dir que incompleix l'Estatut.**

D'altra banda, i tal i com es veurà en l'apartat de Xifres, tampoc es consolida ni de bon tros la **suficiència Financera** per part dels Consells Insulars. Que els consells seguiran essent considerats com a administracions perifèriques, dependents de la voluntat d'altri i amb una dotació insuficient per poder exercir les seves competències d'una manera digna i per poder oferir als menorquins i menorquines uns serveis essencials bàsics de qualitat.

2.- POSSIBILITAT DE BLOQUEIG DEL FINANÇAMENT vs DEPENDÈNCIA I DISCRECIONALITAT

Tot i l'existència d'aquesta Llei, la clau per pitjar la tecla dels diners segueix en mans de la Comunitat Autònoma. No és la primera ni la segona vegada que s'ha evidenciat aquesta dependència, com per exemple ha passat aquests darrers anys amb les inversions estatutàries que ha de finançar el Govern central: aquest darrer, tot i l'acord, ha bloquejat el fons. Des del 2008 fins el 2014 el GB havia de rebre 2.800 milions € a l'espera del Règim Especial per a Balears, a raó de 400 milions anuals, amb l'afegit que si un no es podia complir s'incorporava al curs següent. A partir del 2012 el Ministre Montoro va deixar clar que no pagaria per ara, i per tant, deixem de cobrar prop de 1.200 milions euros.

“Amb la nova llei de finançament, els consells segueixen dependent de la voluntat del Govern per pitjar, o no, la tecla de traspasar els diners”

Maite Salord.

3.- MÉS RECURSOS PROPIS I LIQUIDITAT vs DEPENDÈNCIA I ENDEUTAMENT

Com hem comentat fins ara, una de les claus perquè el Consell esdevingués un veritable Govern de l'illa seria la possibilitat d'una major coresponsabilitat fiscal, és a dir, disposar d'una major part de recursos propis “recaptats pel CIM” en detriment de les transferències. En conseqüència, donada la realitat actual, s'augmentaria la liquiditat dels consells i es reduiria la necessitat que ha tingut fins avui el CIM d'accedir a fonts de finançament financeres i costos financers per cobrir temporalment la manca de pagament dels deutes de la Comunitat Autònoma.

“Avui, només un 10% dels ingressos de què disposa el CIM són recursos propis”

Avui, **només un 10% dels ingressos de què disposa el Consell són propis**, la resta li arriba a través de transferències. Però fins avui, i de manera estructural i contínua, el Govern no ha complert amb els

compromisos anuals amb el Consell de Menorca. Així, en respostes escrites a preguntes efectuades per Nel Martí, diputat del PSM Més per Menorca, es pot veure que a desembre del 2013 el deute del Govern de les Illes Balears amb el Consell de Menorca és de 12.715.011'57 euros, dels quals 4.500.000 euros corresponen al 2010 i 8.215.011'57 corresponen al 2012. Açò és el deute reconegut pel Govern, tot i que per als menorquinistes aquest deu ser molt superior si es tenen en compte tots els convenis i les transferències del 2013. Aquesta situació s'agreuja quan el deute acumulat per la principal font de finançament, el Govern balear, pesa massa damunt els pressuposts dels consells.

Òbviament, cobrar i disposar dels recursos pot millorar la liquidat, evitar la dependència d'altres administracions i evitar finançament bancari i costos financers per satisfer les obligacions concretes pel Consells, que s'havien de finançar amb els diners que "presumptament" havia de transferir el GIB. Tenint en compte que les finances públiques noten la crisi econòmica, la manca de liquiditat pot dur a reduir les actuacions previstes, a principi d'any, per part del Consell.

En defensa
d'una bona dotació
econòmica dels
**serveis
públics!**
dels Consells

Tal com diu Nel Martí, aquests dies, amb el final d'any, el govern del PP feia un balanç molt positiu del finançament dels consells insulars, referint-se al projecte de llei en tramitació, oblidant **una dramàtica realitat per als menorquins: el deute pendent del Govern.**

Per als menorquinistes seria fonamental que la futura llei de finançament dels consells

L'aprovació de la Llei de pressupostos del govern de la Comunitat hauria de generar crèdit als pressupostos del CIM, com a administració autonòmica que és, cosa que no fa la nova llei i manté la dependència de la voluntat i discrecionalitat del Govern" Nel Martí

resolgui de forma definitiva el deute. No pot ser que els consells depenguin d'una transferència ordinària del Govern per complir amb la Llei de finançament, perquè açò és considerar els governs insulars com a governs subsidiaris. L'Estatut reconeix que el consells insulars són administracions de la comunitat autònoma, i per tant la futura llei de finançament dels consells ho hauria de recollir. El seu finançament hauria de derivar de la llei de pressupostos de la comunitat autònoma, i s'hauria de fer efectiu en el mateix moment en què el pressupost de la CAIB entrés en vigor. I, si el pagament no és possible, com a mínim hauria de generar el crèdit pressupostari al

pressupost dels Consells.

El segon consell més perjudicat pel fort deute del govern és el de Menorca. Tot i el darrer pagament d'11,5 milions d'euros, només s'ha liquidat una tercera part del deute pendent que, per tant, seria de 23 milions d'euros. La xifra suposa un 30% del pressupost previst pel consell insular per a enguany, de 76,6 milions. En aquest cas, també, l'aportació que li ha fet el Govern durant tot el 2013, de 46,8 milions, és la major dels darrers cinc anys. El Consell de Menorca considera que el Govern comença a complir el seu compromís per anar liquidant el deute pendent.

4.- ESTABILITAT REAL EN ELS INGRESSOS DEL CONSELL vs ESTABILITAT FICTÍCIA

És cert que amb la nova Llei s'acabaran amb els convenis i la negociació anual per cada competència, tal i com també es va plantejar en la Llei del 2002. I és cert que es tindrà una idea prèvia de la dotació total del sistema de finançament, perquè el sistema compta amb una sèrie de variables objectives revisables cada 4 anys més enllà de la població, i que es tindran en compte en el sistema de finançament: superfície protegida, superfície forestal, població, població ampliada, mitjana anual, pressió humana, variables socioeconòmiques, número d'aturats, dispersió poblacional. Però també és cert, com hem dit abans, que el finançament seguirà depenent de la voluntat del Govern balear de complir amb els terminis que marca la Llei.

No obstant açò, si hem de fer cas del que ha passat fins ara en el sistema vigent de finançament, posam en dubte que es generi realment estabilitat en el finançament dels consells. **Una vegada més hem de repetir que l'estabilitat real en el finançament del CIM ha de venir de la mà de la corresponsabilitat fiscal i de la capacitat per recaptar i disposar dels recursos, a mesura que es recapten.**

5.- MÉS PROTAGONISME ALS CONSELLS vs PERIFÈRIA.

El PSM Més per Menorca considera que també es vulnera l'Estatut quan no s'atorga als consells el paper de governs a cada una de les illes, i al Govern balear la funció executiva de les seves competències i la direcció de la política general. I açò vol dir més coresposabilitat fiscal però vol dir també més part del pastís. Ara mateix la distribució de la despesa del sector públic balear és del 67% el Govern, un 24% els ajuntaments i un 9% els consells, quan aquests darrers gestionen dependència, benestar social, cultura, joventut, transport terrestre, etc. Els 240 milions que la CAIB destina als consells, davant els 3.875 milions d'euros, és insuficient. És poc més del 6% del total del pressupost de la CAIB.

"El model és antiquat i centralista, que no respecta l'Estatut del 2007 i segueix concentrant tot el protagonisme sobre el Govern" Nel Martí

6.- POSSIBILITAT QUE ELS MENORQUINS PUGUIN ACCEDIR ALS MATEIXOS SERVEIS vs DESEQUILIBRIS

Sota el nostre parer, l'ideal seria que el sistema de finançament proposat en el Projecte de Llei garantís el principi bàsic **d'igualtat de tots els ciutadans de les Illes Balears independentment del lloc de residència dins la CAIB, en qualitat i accessibilitat als serveis públics que presten.**

Acceptar aquest nou sistema de finançament és acceptar la doble via de Mallorca (que finança serveis a través del Govern i a través del Consell) i el dèficit de serveis per als menorquins.

Al nostre entendre, **la nova Llei de finançament no garanteix l'accessibilitat als mateixos serveis per part de tots els ciutadans.** Per un costat, el sistema no valora el cost de la prestació d'un mateix servei a cada illa, tenint en compte la realitat de cada territori, sinó que es basa en paràmetres poc clars i amb fort caràcter discrecional. Per altre costat, es produeix un desequilibri a causa de la trampa de les competències homogènies (les que tots els consells tenen) i les no homogènies (per exemple, les

competències que tenen els consells d'Eivissa i Formentera i de Menorca i que el de Mallorca no té). Per exemple, el Consell de Mallorca no va acceptar la competència en Agricultura i Pesca, i és el Govern balear, damunt l'illa de Mallorca, que exerceix les competències que li pertocarien si l'hagués assumit. El resultat és que, per un costat, la despesa que acaba fent el govern damunt els ciutadans d'aquesta illa acaba essent major que com hauria valorat la competència en cas de traspasar-la, i, per altra, seguim mantenint una dualitat administrativa innecessària i més costosa.

Des del PSM Més per Menorca hem apostat pels consells insulars com a Govern de les illes, i per tant entenem que seria desitjable que tots assumissin les mateixes competències i que el Govern minvés l'estructura, mantenint, en aquest cas, per exemple, la coordinació i algunes gestions davant tercers, com la UE.

"Mentre a Mallorca es poden permetre tenir metros i trens, a Menorca no podem ni mantenir un bus nit" Nel Martí

Però a més d'açò, el sistema consolida sistemes paral·lels de finançament, com és el finançament de serveis que no s'inclouen dins el Projecte de Llei (tren o metro) o el finançament de serveis que el Consell de Mallorca no ha assumit. Aquests són els casos, per exemple, del transport terrestre o de les competències en menors. Mentre els consells de Menorca, Eivissa i Formentera gestionen el transport de cada illa amb els recursos transferits pel Govern, aquest gestiona la mateixa competència a Mallorca amb molts més recursos dels havia previst perquè fos gestionada pel consell mallorquí. El resultat d'aquest desequilibri és que en la distribució de recursos públics de la CAIB, per passatger i illa, en transport terrestre, es destinin a Mallorca 6'4 euros/passatger, i a Menorca 0'2 euros. I açò, tanmateix, no seria rellevant si en canvi la connectivitat a Mallorca i Menorca fos equiparable, però no ho és, ni fer-hi aprop.

El mateix passa en altres competències, per exemple l'atenció a menors. És una competència transferida als consells insulars que Mallorca no va voler assumir, i que gestiona el Govern. Els consells de Menorca, Eivissa i Formentera ho fan amb uns recursos fixats i tancats, insuficients pràcticament per a sostenir un pis tutelat, i en canvi el Govern, a Mallorca, gràcies a la seva major capacitat financera, sí que ho pot fer.

6.- AMB PERSPECTIVA DE FUTUR vs DESFASADA

No es contempla ni preveu l'impacte de les noves competències que els consells hauran d'assumir amb la nova Llei de Racionalització i Sostenibilitat de l'Administració Local, la coneguda Llei Montoro.

7.- CONSENSUADA I PERTICIPADA vs POC DIALOGADA AMB ELS CONSELLS INSULARS. POC SENTIT INSTITUCIONAL

“ Acceptar aquest nou model de finançament és acceptar la doble via de Mallorca (que finança serveis a través del Govern i a través del Consell) i el dèficit de serveis per als menorquins” Maite Salord

Val la pena recordar que l'anterior Llei del 2002 de finançament dels consells es va aprovar per unanimitat en el Parlament i amb acord de tots els consells. Açò, pel que hem vist, no s'ha anat a cercar.

Existeix l'acord entre consells i Govern, tot i que és l'acord dels equips de govern dels consells. A Menorca, com ha comentat prou vegades Maite Salord, consellera del PSM Més per Menorca, la comissió del Consell creada per al debat i estudi del nou finançament, integrada per totes les formacions polítiques amb representació, no va desenvolupar mai la seva funció. El govern del Consell no ho va fer possible.

I, com podeu veure en aquest document, el model que proposam els menorquinistes està enfora del Projecte de Llei de finançament, cosa que fa presagiar, si no canvia molt en la tramitació, que no s'arribarà a una unanimitat i ho traurà el PP amb la seva majoria.

DE LES XIFRES (I TRAMPES?)

Nou Projecte de llei del sistema de finançament definitiu dels Consells Insulars

ens toca un finançament just ?

TRAMPA 1. L'ANY BASE DE REFERÈNCIA PER AL NOU MODEL ÉS EL 2012, UN ANY AMB UNA DOTACIÓ INSUFICIENT I RETALLADA

El nou sistema de finançament agafa com a any de referència **per fer els càlculs del traspàs i la dotació el 2012**, un any que és irreal i està lleugerament manipulat (esbiaixat respecte a la realitat pretèrita), ja que:

- ❖ Es dona per bo el finançament del 2012 per a definir el finançament del futur, **quan el finançament del 2012 està ple de deficiències i retalls**: transport terrestre (no incorpora el 1.500.000 d'euros del 2011), es retalla el conveni de carreteres en 14.300.000 euros, s'elimina l'aportació de 2.000.000 euros en forma de conveni per a promoció turística...
- ❖ **No contempla les aportacions a compte (bestretes)** fetes aquell mateix 2012 per valor de 31 milions d'euros (el 2009 i 2010, de 56,5 milions).
- ❖ Presenta un **finançament dels consells “congelat” des del 2010** per la llei de

pressupostos de la CAIB que, a través de **les disposicions addicionals, suspenia l'actualització del finançament**. La no actualització ha suposat una pèrdua de més d'11 milions d'euros (agafant com a referència l'IPC).

- ❖ L'any base agafa com a referència la liquidació, sense introduir ni qüestionar les raons de diferència entre pressupost i liquidació. Així, per exemple, el 2012 el pressupost de la CAIB preveia en les competències homogènies (Secció 32 del Pressupost) 187.317.575 euros, i la liquidació que s'utilitza com a any base és de 170.599.841,65 euros.

En definitiva, s'utilitza com a any base un **pressupost del 2012 "insuficient** (en algunes competències), congelat (sense actualitzar IPC) i retallat (de bestretes i altres aportacions)". La manipulació de l'any 2012 suposa una reducció de les aportacions als consells de més de 80 milions d'euros.

TRAMPA 2. LA MILLORA DEL FINANÇAMENT DE LES COMPETÈNCIES HOMOGENÈIES A TRAVÉS DEL FONTS DE CONVERGÈNCIA NO ES FA SOBRE LA GARANTIA DE MÍNIMS

Efectivament, els 32.500.000 d'euros **del nou Fons de Convergència** (que ve a substituir les antigues bestretes) que s'incorporen en les competències comunes dels quatre consells insulars no s'afegeixen al mínim garantit (any base 2012) sinó al resultat d'aplicar el nou sistema. **I a través del nou sistema, dels 25.697.450,84 que rebia Menorca, ara, amb el nou sistema, només li toquen 22.357.574,42 euros. Per tant, qualsevol millora en el finançament es fa sobre aquests 22 milions, i no sobre els 25.**

"El nou sistema de finançament no és un sistema a favor dels consells, sinó a favor del Consell de Mallorca", Maite Salord

Al final, a causa d'açò, **dels 32.500.000 euros del Fons de Convergència, Menorca es queda amb 150.165 euros**, i Mallorca 28.443.385 euros. És a dir, que el 87,5% del Fons de convergència, i per tant de qualsevol millora del finançament, se l'emporta el Consell de Mallorca. De fet, Menorca passa de tenir el 12,35% dels recursos per a les competències comunes a 10,74%.

Com diu Maite Salord, "el nou sistema de finançament no és un sistema a favor dels consells, sinó a favor del Consell de Mallorca".

En altres xifres, si el 2012 Menorca **rebia 25.697.450,84 euros de massa homogènia + 3.000.000 euros de bestretes**, en total 28.697.450,84 euros; ara **amb el Fons de Convergència rep 25.847.615,57 euros. Hi perd 2.849.835 euros.**

TRAMPA 3. LA QUANTITAT MÍNIMA SERÀ LA DEL 2014 I SEMPRE ES REBRÀ MÉS FINANÇAMENT

És cert que la quantitat mínima que rebran els consells serà la del 2014, el que passa és que, per un costat, com hem explicat fins ara, la quantitat del 2014 està calculada damunt l'any base del 2012 i totes les infravaloracions d'aquest any. Per altra banda, no necessàriament sempre rebrà més finançament, ja que es podria donar que, per determinades circumstàncies, com per exemple, econòmiques, els fons de convergència fos 0 i, per tant, el finançament dels anys posteriors no augmentaria.

TRAMPA 4. MESCLAR ELS RECURSOS DE LES COMPETÈNCIES COMUNES (HOMOGÈNIES) A TOTS ELS CONSELLS, AMB EL FINANÇAMENT DE LES NO COMUNES.

Per maquillar aquest dèficit, el Govern i el PP argumenta que ha incrementat les aportacions a les competències no comunes, i que Menorca, concretament, rebrà **2.340.000 més**. I és cert. Però de cap de les maneres es pot defensar que resol el dèficit anterior, de les competències comunes. **Perquè... i si el Fons de Convergència fos zero?** Recordem que aquest fons no està consolidat, i que pot créixer o baixar segons el que prevegi el pressupost de la CAIB.

Aleshores, el finançament de les competències comunes es queda en 25.697.450,84 euros, i el de les no comunes en 4.961.015,36 euros, sense cap euro dels 2.340.000.

TRAMPA 5. POC PES DE LA DOBLE INSULARITAT.

Com posen en evidència les xifres anteriors, la doble insularitat té poc pes en les variables que determinen la distribució dels recursos, perjudicant especialment a Menorca i Eivissa.

RESUM XIFRES

Respecte de l'any base 2012, irreal i insuficient, amb les noves variables i la seva relació en el nou model de finançament, el Consell de Menorca participa en menor proporció dels recursos de la CAIB: 12,35 de la massa homogènia en el sistema anterior i un 10,74% de la massa homogènia en el sistema que es vol imposar. És a dir que la seva participació es redueix en 1,59 punts.

En termes absoluts, açò vol dir que el Consell de Menorca es queda en massa homogènia consolidada amb els 25.697.450 euros de l'any base 2012, gràcies a la garantia de mínims. El termes globals el resultat és negatiu ja que:

- ❖ l'any 2012 l'aportació va ser de 25.697.450 + 3.000.000 euros en bestretes, o sia 28.697.450 euros; en canvi
- ❖ l'any 2014 l'aportació serà de 25.847.615 euros.

La diferència és de - 2.849.835 euros per a l'any 2014.

Si no consideram les bestretes (cosa absolutament il·lògica, ja que si es valoressin aquests mateixos recursos convertits en Fons de Convergència) la diferència seria de + 150.165 euros.